

KIRSI HEIMONEN JA LEENA ROUHIAINEN

KAIVOPUISTONRANTA^{1 2 3 4}

Ankara paahe haalistuttaa meren, kuivattaa varjot, häivyttää horisontin. Mitä jää tästä kirkkaudesta? Harsoinen utu, halkeileva mykkyys?

Askelten pölyjana kaartuu valloitetun maan, ulostemassan vierelle.
Laineiden raskas ja oksien sinnikäs liike.

Muutama aallon kohahdus, hivelevä virkistys.
Lehvien pehmeä liike, sinnikkyys tuhon paikassa.
Tuuli hivelee lantion laaksoja, paahteen koura vetäytyy sieltä.
Vain varjossa voin hengittää.
Varjo hengittää.

Meri vetäytyy, onttous jäljellä. Puheen, askelten, autojen, veneiden ja lokkien äänet
kaartavat leikaten maan hiljaisuuden.

Tuuli, jäätkö?
Tämä lehmus vieressäni tarvitsee hiljaisuutta.
Ohut pilvi putoaa kalliolle, halkeaa paahteessa.

Vieraslajit valloittavat sen mitä jäljellä.
Lehmuksen hiljaisuus vetäytyy paikasta, vieraus vierellä.

Tuuli kasvattaa ohuen ääriiviivan laineiden lumeksi.
Kirkkaus putoaa onttoon laaksoon, kohahdus jää. Lokin kaartto leikkaa varjoni ankarat
ääriiviivat, häivyttää ne ohuiksi harsoiksi. Liikkeen liikkumattomuus mykistää. Hengitän
tässä, vain.
Hengitän liikettä.

Puiden lehvät liikahtelevat askelten vierellä. Tarvitseeko ontto puu virkistystä?
Koiranputken vieressä askeleet putoavat ahtaaseen paahteeseen. Muuri kumisee.

Kalliolla kasvaa kuivasta mykkydestä sammal, jää vain horisontti.
Maalla ja merellä toisensa. Ohut varjo horisontissa.

Vihreyden runsaus velloo, perässään betonihelvetti. Lentokoneen kohina lakastuttaa meren nautinnon. Etäällä puheensolina, häipy. Rannalla leikkivät lapset vaihtuvat tyhjiin puistopenkkeihin. Jukeboksi huutaa utuiselle taivaalle. Sylkee kieliä vedessä kelluville linnulle ja kuiville oksanhaaroille. Kuumuudessa iäkäs puu kuiskaa vakaata rauhaansa. Kuin varjo, lämmin väre valtaa näkymän. Rantakallio ja meri kieron labyrintin keskellä.

Vieraslajit vetäytyvät varjoonsa. Auringonpolttamat valtaavat sammalta. Paahde hivelee maan mykkyyttä. Hengityksestäkin jää jäljelle hiljaisuus. Ankaruutta liikumattomuus ja haalistuvat ääriviivat. Tämä sinnikäs elämä vierellään tuho.

Etäällä aava, puun kuiskauksen rauha. Askelten rohina, lokkien huuto ja lentokoneen kohina lipuvat utuisiksi väreiksi. Viikon päästä lakastuvat kukat, siiven varjo tyhjällä puistopenkillä.

Tyhjä nautinto. Iholla verkkainen vakaus. Keskikesän huuto.

Näkymätön lento, solina laskeutuu kielten rinnalle. Laiturin päässä kuivunut sateenkaari. Kierteinen labyrintti odottaa mehiläisiä. Höyhen loistaa rantatuulella, kerrostalo kelluu ilmassa.

Puhe lakastuu veteen, lämmin kallio taivaaseen. Koirat, lapset, emännät, turistit, lokit ja hanhet täyttävät kesäpäivän. Länsituuli lipuu ohi.

Aallossa kulkee vuodet. Puiden rytmi kiertyy hiekan rohinaan. Rinnalla iäkäs vaahtera, maa aukeaa. Ilma kelluu, kohisee, vastarannalla väreilee betonihelvetti.

Väki odottaa näkymätöntä, väsyneet luut rauhaa. Iltapäivä ui verkkaisesti. Lämpö sylkee runsautta, vihreys velloo.

Kuivuneet oksanhaarat odottavat kuiskausta vakaasta rauhasta. Hiljaisen verkkaisuuden lohdutus. Tyyni tyhjiys.

Halkeileva kirkkaus ankarana kohahtaa. Vetäytyvä hengitys puhuu tuulen jäämään. Pölyjana utuna putoaa paahteen varjona, lehmuskin hiljenee. Vieraslajien ulostemassa hivelee lantionlaaksoja. Mykkä puhe häipy meren raskaaseen kuminaan. Sinnikäs ääni valloittaa lumen laakson ja horisontin.

Kuiva kuumuus lakastuttaa meren. Keskellä varjo, labyrintti nautinnolle. Rantakallion väre kuiskii oksanhaaroille, iäkäs puu kelluu rauhassaan. Tyhjä puistopenkit valtaavat näkymän.

Huuto lentokoneen perässä. Vihreys sylkee utua, jukeboksi kieliä. Etäällä ja keskellä puheensolina. Häipyvä huuto kelluu vedessä. Taivas, rantakallio ja meri häipyvät utuun. Lapsien ja lintujen perässä kuiskaus vakaasta rauhasta. Varjo kuivuu kuumuudessa.

Kirkkaus häipyä lumen udussa. Kelluen sen harsossa haihdun. Lasten leikkiä betonihelvetissä. Etäinen kerrostalolabyrintti huutaa tyhjyyttään. Kuin vieraslajisten valloitus, ankarat ääriiviivat valtaavat maan ja horisontin. Lakastun laskeutuvaan raskauteen, mitä sen rinnalle jää. Jää?

Kuivunut kohahdus valtaa tyhjästä puistonpenkit. Verkkainen kesäpäivä haalistuu uduksi. Horisontti lipuu vaahteran vierelle, muuri vetäytyy näkymättömiin.

Askeleiden rohiseva hengitys, varjon ääriiviivat leikkaavat maan, se aukeaa. Höyhen kelluu ilmassa moottorivene rinnallaan.

Laiturin päässä nautinto, lämmin väreily ihon aavalla. Siiven kuiskaus haalistuu kuumuudessa.

Päivä halkeilee paahteessa. Sateenkaari putoaa puun onkaloon, pölyjana jää. Kallio lohduttaa lapsia ja koiria. Sinnikkäät puiden vesat odottavat kierteistä länsituulta. Sininen alus lentää pilvien perässä.

Jäljellä ihmisen raskas liike. Hengitys vetäytyy vihreyden varjoon. Ohut hiljaisuus velloo, siirtyy horisontin viereen ja halkeilee näkymättömiin. Hiljaisuudesta jäljellä vain kuivunut huuto.

Kieliä sylkevä hengitys liikkuu ja leikkaa kohisevia ääriiviivoja – vieraslajien valloitus. Puheensolinan runsauden onnto kohahdus kelluu tuulessa. Varjon harsoa. Vetäytyen paikasta mykkyys kuiskaa horisonttia. Hiljaisuudessa sinnikkäällä maalla ja merellä on toisensa, jäljellä vakaan rauhan väre, hivelevä virkistys.

Kuivasta oksanhaarasta aukeaa näkymä: kirkkaus, vain. Pölyjana leikkaa taivaan udun, vakauden perässä kelluu puheensorina. Meren kielet hivelevät onntoutta, sinnikkäs liike haalistuttaa mykkyuden muurin.

Tyhjyys tässä. Tyhjässä labyrintissa vakaa rauha. Siinä runsaus. Horisontin varjo kaartaa vierelle vieraana.

Laineiden lumi liikkuu pehmeästi meren kourassa. Vieras valloittaa vihreydellään näkymän, kumina kuiskaa ohutta vakautta.

Hengitän. Hengitän, vain. Hengitän liikkumattomuuden ahtauteen.

Sinnikäs paahde ja ulostemassa tuhoavat vihreyden. Koiranputken ääriiviivat leikkaavat toisensa, varjo vetäytyy kallion hiljaisuuteen. Paikan liikahtelu häipyy etäälle, kelluvat linnut lakastuvat harsoksi horisonttiin.

Kirkkaus putoaa huutaen raskaasti. Lämpö jää sammalen viereen kalliolle. Jäljelle jää kuivunut varjo, halkeileva mykkyys, ontto virkistys.

Perässään vellova helvetti sinnikäs koira ui. Ääriiviivat häipyvät horisonttiin. Vieraslajit valtaavat maan. Jumputijumputi jukeboksi sylkee puhettaan. Ankara väki mykkänä betonilla askeltaa. Muuri. Tuhottu vihreyden runsas sateenkaari. Utuinen kuivuus kumisee onttouttaan. Halkeileva maa vetäytyy ja kuiskaa näkymätöntä kohinaansa. Kierosta kasvusta jäljellä vaihtunut horisontti. Varjo rinnalla.

Horisontissa aukeaa raukea rauha ja hiljaisuus.
Ilmassa velloo paahde ja nautinnon tyhjyys, kuivunut sateenkaari.

Lehmus ja vaahtera lohduttavat varjollaan. Höyhen hivelee luita, lantion labyrintti kumisee. Kuiva mykkyys kasvaa harsoksi vierelle ja kaartuu ohuiksi ääriiviivoiksi.

Askeleiden ja äänteen pölyjana leikkaa näkymän, paikan näkymätön kohina laskeutuu maahan. Tuuli kasvattaa puita kieroön, pudottaa pilven, tyhjentää puistonpenkit.

Hengitän varjoa, väreilevää vierasta. Mykkä onttous halkeilee. Tyhjyys kasvaa kalliolla diagonaaliin. Laineiden lumi kaartuu aavalle, loistaa ja lakastuu mereen.

Ohi lipuvat vuodet häipyvät lokin seuraan, viikon päästä vain varjot jäljellä.

Suloinen verkkaisuus virkistää, ahtaan kuumuuden terävyys vetäytyy paikoin. Elän, haalistun. Jäljellä utu.

Loppuviitteet

1. Teksti muodostaa paikkasidonnaisen koreografian, joka sai sysäyksen liikkuessamme Helsingin Kaivopuiston rannalla kesällä 2023. Teksti syntyi fenomenologisista tutkimusmenetelmistä vaikuteita saaneessa yhteiskirjoittamisessa. Niissä kannustetaan tarkastelemaan aiemmin huomaamatta jääneitä kokemuksen piirteitä usein ruumiillisuuden näkökulmasta (Van Manen 2014; Finlay 2011). Loimme tehtävänannon, joka korostaa paikan ruumiillista tunnustelua ja sen ihmettelevää kohtaamista. Tehtävänanto ohjaa niin yhteiskirjoittamisen prosessia kuin sen esittämisen tapaa.

Vaihe 1

- A. Tutustu valitsemaamme paikkaan Kaivopuistonrannassa huomaten, miten se resonoi ruumiissasi ja laajentaa sitä. Vastauksena ympäristöön, kirjoita yksittäisiä sanoja (n.20) sen vaikutuksista.
- B. Muutaman päivän päästä anna ruumiinmuistissasi olevan paikan resonoinnin vaikuttaa kirjoittamiseesi. Kirjoita viidestä kymmeneen lausetta Kaivopuistonrannassa kirjaamistasi sanoistasi.
- C. Lähetä sanasi ja lauseesi toiselle kirjoittajalle.

Vaihe 2

- A. Kirjoita lauseita tai lyhyt teksti käyttäen niitä sanoja, joita et itse tuottanut
- B. Kirjoita lauseita tai lyhyt teksti käyttäen niitä lauseita, joita et itse tuottanut.
- C. Lähetä tuottamasi tekstit toiselle kirjoittajalle.

Vaihe 3

- A. Kirjoita lauseita tai lyhyt teksti käyttäen sanoja, joita molemmat kirjoittajat tuottivat paikan päällä.
 - B. Kirjoita lauseita tai lyhyt teksti käyttäen molempien kirjoittajien tuottamia ensimmäisiä lauseita
 - C. Kirjoita lauseita tai lyhyt teksti käyttäen molempien kirjoittajien tuottamia sanoja ja lauseita.
 - D. Editoikaa yhdessä tuotettu tekstimateriaali kokonaisuudeksi yhdistämällä kaikki aiemmin kirjoitettu teksti siinä järjestyksessä kuin sen osat kirjoitettiin. (Ks. Rouhiainen & Heimonen 2021; Heimonen & Rouhiainen 2022)
2. Olemme työskennelleet luomamme koreografisen kirjoittamisen menetelmän parissa syksystä 2020. Kaivopuistonranta on viides kaupunkiympäristö, jossa olemme menetelmää käyttäneet. Aiemmista kohteista olemme tuottaneet kolme artikkelia ja yhden videon (Rouhiainen & Heimonen 2021; Heimonen & Rouhiainen 2021; 2022; 2024). Artikkeleissa esittelemme ajatuksiamme ruumiillisuudesta, paikkasidonnaisuudesta sekä yhteiskirjoittamisesta ja liitämme kehittämämme kirjoittamisen menetelmän laajennetun koreografian piiriin. Tässä kontekstissa koreografia ei viittaa sen nykyiseen konventionaaliseen merkitykseen, joka koskee ennalta määrättyjen liikesarjojen suunnittelua ja esittämistä. Laajennettu koreografia ymmärretään avoimena kehyksenä ja tapana jäsentää erilaisten toimijoiden ja materiaalien liikettä. Lisäksi se nähdään keinona artikuloida tai teoretisoida, mitä toimijat ja materiaalit voivat tehdä ja saada aikaan. Tällainen koreografia on siis muodoltaan moninaista kesto- ja liikkeen, toimijoihin, paikkoihin, objekteihin ja materiaaleihin liittyvää taiteellista toimintaa. Kokeellisena toimintatapana laajennettu koreografia luo kysymyksenasetteluja, jotka häiritsevät totunnaisia havaitsemisen järjestelmiämme ja uudistavat suhtautumistamme esimerkiksi tekijyyteen, subjektuuteen, ruumiillisuuteen, kanssakäymiseen, liikkeeseen ja materiaan. Yhtenä ulottuvuutena laajennetussa koreografiassa leikitellään koreografia-sanan loppuosan etymologisen merkityksen, kirjoittaminen, kanssa. Liikomme tässä maastossa kuten monet muut laajennetun koreografian kanssa työskentelevät (Allsopp

- & Lepecki 2008; Foster 2010; 2011; Cvejić 2015; da Silva 2017; Rouhiainen & Heimonen 2024). Paikkasidonnainen yhteiskirjoittamisemme on tekstuaalinen koreografinen keino jäsentää ruumiillista suhdettamme kaupunkiympäristöihin. Paikkasidonnaisuudella viit-
taamme näin sellaiseen taiteelliseen prosessiin, jossa paikka on osallinen toimija ja itsessään
kyseenalaistaa paikkaan liittyviä totunnaisia merkityksiä ja toimintoja (Hunter 2015).
3. Paikkasidonnainen yhteiskirjoittamisemme liittyy yhteen tämän tieteellisen aikakausileh-
den numeron teemaan, kirjoittaminen taiteellisen tutkimuksen käytäntönä. Olemme tai-
teilijoita ja tutkijoita ja työemme liikkuu taiteen ja tutkimuksen risteyskohdassa hyödyntäen
molempien käytäntöjä. Menetelmämme nojaa asiantuntemukseemme ja kokemukseemme
paikkasidonnaisesta improvisaatiosta ja tanssista. Käytännössä menetelmä on luonteeltaan
tutkivaa, kokeilevaa ja tuottaa tekstuaalista koreografiaa, joka on samalla tutkivan menetel-
män lopputulema, sen todistusaineisto. Kirjoittamisessa taiteellisena tutkimuksena merki-
tyksellistä on se, että taiteilija-tutkijat usein käyttävät sanoja ja tekstiä luovasti pyrkiessään
artikuloimaan taiteen esteettisiä ja epistemologia ulottuvuuksia. Toimiessaan taiteen ja
kirjoittamisen välissä, taiteellisen tutkimuksen kokeellisia menetelmiä on kutsuttu *hybri-
deiksi teksteiksi* (Schwab & Borgdorff 2014). Kirjoittamista on taiteellisessa tutkimuksessa
tarkasteltu tapahtumana, joka toteutuu materiaalisuuden ja käsitettävyyden välissä (Schäfer
2020). Kirjoittamisen tyyliä, jotka mahdollistavat taiteellisten prosessien sisältämän aisti-
sen ja materiaalisen ajattelun välittymisen, on taiteellisessa tutkimuksessa pidetty tärkeäm-
pinä kuin perinteisiä tutkimusmenetelmiä (Rouhiainen ym. 2014). Taiteellisen tutkimuksen
voi näin ymmärtää kääntämisen liikkeenä, joka tapahtuu kirjoitettavan ja ei-kirjoitettavan
kynnyksellä (Schäfer 2020). Tämän artikkelin päätekstin, tekstuaalisen koreografian, voi
ymmärtää tällaisen kääntämisen liikkeen tulemana. Haluamme kuitenkin korostaa sitä,
miten tekstuaalinen koreografiamme sekä muotoaa että ilmentää paikkasuhdettamme Kai-
vopuistonrantaan. Tällä hetkellä taiteellisen tutkimuksen alueella edistetään kokeellista
yhteiskirjoittamista monin tavoin. Tästä esimerkki on *Society for Artistic Researchin* intressi-
ryhmä *Language-Based Artistic Research*, jonka toiminnassa olemme mukana (www.researchcatalogue.net/view/835089/835129).
 4. Taiteellisen tutkimuksen menetelmänä yhteiskirjoittamisemme on saanut tukea fenome-
nologisista käsitteistä liittyen menetelmään, ruumiillisuuteen ja kirjoittamiseen. Fenome-
nologinen menetelmä inspiroi meitä tarkastelemaan lähiympäristöämme arkipäiväisestä
poikkeavalla tavalla ja avautumaan sille ihmetyksen ja ruumiillisen havainnon näkökulmas-
ta. Ymmärrämme ruumiimme muotoutuvan yhteydessä ympäristöihinsä. Ruumiimme ko-
kemushistorian värittämät havainnot ja kokemukset syntyvät yhteydessä näihin tienoihin
(esim. Merleau-Ponty 1995/1962). Valituissa paikoissa työskennellessämme liikkeemme ja
elemme vaikuttavat esireflektiivisellä tavalla siihen, miten paikkasidonnaisen yhteiskirjoit-
tamisen ensimmäiset sanat muotoutuvat (Gallagher 2006). Koemme, että emme keksi sa-
noja, vaan kontaktimme paikkaan tarjoaa ne meille. Kirjoittaminen on tapa luoda yhteyttä
maailmaan ja prosessi, jonka avulla voimme oppia miten olemme suhteessa siihen, kuten van
Manen (2014) ehdottaa. Tässä artikkelissa tekstuaalinen koreografiamme ilmentää paikka-
suhteemme luonnetta, emme tee sen tuottamisesta tai sisällöstä fenomenologista analyysiä
ja tulkintaa. Näin tässä esittämämme on fenomenologiasta innoitusta saanutta taidekirjoit-
tamista eikä fenomenologiaa sen filosofisessa mielessä.

Lähdeluettelo

- Allsopp, Rich & Lepecki, André 2008. Editorial: On Choreography. *Performance Research* Vol. 13, Nro 1.1, 1–6. <https://doi.org/10.1080/13528160802465409>
- Cvejić, Bojana 2015. *Choreographing Problems. Expressive Concepts in Contemporary Dance and Performance*. London UK: Palgrave Macmillan.
- Da Silva, Joao Cerqueira 2017. *Reflections on Improvisation, Choreography and Risk-Taking in Advanced Capitalism*. Helsinki: University of the Arts Helsinki, Theatre Academy.
- Foster, Susan 2011. *Choreographing Empathy: Kinesthesia in Performance*. New York and London: Routledge.
- 2010. Choreographing Your Move. Teoksessa Stephanie Rosenthal (toim.), *Move Choreographing You: Art and Dance Since the 1960s*. London: Hayward Publishing, 30–39.
- Finlay, Linda 2011. *Phenomenology for Therapists: Researching the Lived World*. Malden, Oxford, Chichester: Wiley-Blackwell.
- Gallagher, Shaun 2006. *How the Body Shapes the Mind*. Oxford: Clarendon Press and New York: Oxford University Press.
- Heimonen, Kirsi & Rouhiainen, Leena 2021. Video: *Writing the Shadows as Choreography* (2021), 12:01 min. Konsepti, koreografia, teksti, puhe ja editointi Kirsi Heimonen & Leena Rouhiainen, kuvaus ja editointi Raimo Uunila, äänitys ja äänisuunnittelu Antti Nykyri.
- 2022. In the shadows: Phenomenological choreographic writing. *Choreographic Practices*, Vol. 13, Nro 1, 75–96. https://doi.org/10.1386/chor_00042_1
- 2024 (tulossa). The Politics of a Staircase. Teoksessa Leena Rouhiainen, Kirsi Heimonen, Rebecca Hilton & Chrysa Parkinson (toim.), *Writing Choreography – Textualities of and beyond Dance*. London: Routledge.
- Hunter, Victoria 2015. Introduction. Teoksessa Victoria Hunter (toim.), *Moving Sites: Investigating Site-Specific Dance Performance*. Lontoo ja New York: Routledge Taylor & Francis Group, 1–21.
- Language-Based Artistic Research. n.d. <https://www.researchcatalogue.net/view/835089/835129>.
- Merleau-Ponty, Maurice 1995/1962. *Phenomenology of Perception*. Trans. Colin Smith. London: Routledge.
- Rouhiainen, Leena & Heimonen, Kirsi 2021. ”Katveen varjon sanominen koreografisena kirjoittamisena.” *Ruukku Studies in Artistic Research* 15. <http://ruukku-journal.fi/fi/issues/15>.
- 2024 (tulossa). Motifs and Insights. Textual choreography, dance studies and local conditions in Finland. Teoksessa Leena Rouhiainen, Kirsi Heimonen, Rebecca Hilton & Chrysa Parkinson (toim.), *Writing Choreography – Textualities of and beyond Dance*. London: Routledge.
- Rouhiainen, Leena, Anttila, Eeva & Hanna Järvinen 2014. Taiteellinen tutkimus yhtenä tanssin tutkimuksen juonteena. Teoksessa Hanna Järvinen & Leena Rouhiainen (toim.), *Tanssiva tutkimus: tanssintutkimuksen menetelmiä ja lähestymistapoja*. Helsinki: Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu, 175–189.
- Schwab, Michael & Borgdorff, Henk 2014. *The Exposition of Artistic Research: Publishing Art in Academia*. Leiden: Leiden University Press.
- Schäfer, Elisabeth 2020. Writing as Artistic Research. Teoksessa Ruth Mateus-Berr & Richard Jochum (toim.), *Teaching Artistic Research: Conversations across Cultures*. Berlin and Boston: Walter de Gruyter, 84–97.
- Van Manen, Max 2014. *Phenomenology of Practice. Meaning-Giving Methods in Phenomenological Research and Writing*. Walnut Creek, USA: Left Coast Press Inc.